

Тема уроку: Редьярд Кіплінг. «Балада про Схід і Захід». Протистояння і примирення Сходу і Заходу в баладі. Антитеза в творі. Ідеї миру і дружби. Динаміка образів головних героїв.

Мета: Ознайомити учнів з біографією письменника; допомогти усвідомити ідейно-художній зміст та особливості його балади; розвивати образне та критичне мислення; навчити виразного читання; аналізу; висловлення власних думок; сприяти формуванню патріотизму, поваги до людської гідності.

Епіграф на дошці: «Захід є Захід, а Схід є Схід, і їм не зійтися
ВДВОХ,

Допоки Землю і Небеса на Суд не покличе
Бог,

Та Сходу і Заходу вже нема, границь нема поготів,

Як сильні стануть лицем у лице, хоч вони із різних світів»

1. Організаційний момент.
2. Діти, сьогодні ми з вами знову будемо говорити про важливі моральні цінності. Важливі для кожної людини. Для початку я хочу вам розповісти східну притчу, а ви потім мені скажете, чому для кожної людини важливо розуміти те, про що йдеться у притчі.

Притча про вовків

Один мудрець розповів своєму учню притчу про те, що в кожній людині живе чорний вовк (це все лихе, що є у людини: жорстокість, мстивість, жадібність, злість, лінь, заздрість, боягузтво). І в кожній людині живе білий вовк (це все прекрасне, що є у людини: доброта, милосердя, здатність прощати, хоробрість, працелюбність, щедрість). Ці 2 вовки весь час б'ються між собою. І кожен прагне перемогти.

Учень спитав: - Так який же вовк перемаже врешті решт?

- Переможе той вовк, якого ти годуєш, - відповів мудрець.

Учитель: Як ви зрозуміли притчу?

(в кожній людині є лихе і прекрасне. Тому людина повинна це пам'ятати, та підтримувати в собі найкращі якості, а погані якості потрібно контролювати)

Учитель: Отже. Сьогодні говоримо про твір Р. Кіплінга «Балада про Схід і Захід». Будемо обговорювати моральні засади балади і пов'яжемо притчу з головною думкою твору.

Отже запишемо тему уроку та визначимось з метою, що ми повинні дізнатись на уроці.

Діти записують, визначають тему уроку.

Вчитель закріплює на дошці складові мети:

1. Познайомитись з біографією автора;
2. Проаналізувати твір;
3. Визначити антитезу в творі;
4. Обговорити ідею миру та дружби;
5. Простежити, як змінюються герої твору

Учитель : Прочитаймо епіграф нашого уроку. Звідки взяті ці рядки? Так, це уривок з «Балади про Схід і Захід», ця строфа починає та закінчує баладу. Яка важлива думка в цьому уривку, чому автор двічі її повторює?

(про різницю між Сходом та Заходом, та про те, при яких умовах Схід і Захід можуть порозумітися)

Учитель: Вірно. Нас чекає напружена робота, тому давайте підготуємо свій мозок, виконуємо вправу «Шолом мудреця» (діти масажують вуха).

Учитель - Тепер ми готові до плідної праці. Отже, сьогодні ми говоримо про «Баладу про Схід і Захід», ви її прочитали вдома. Щоб зрозуміти ідею цього твору, ми повинні познайомитися з особистістю автора. Презентацію біографії підготував ..., він нам зараз її покаже. А всім іншим пропоную погратися в журналістів і провести прес-конференцію з автором, щоб задати питання, які вас цікавлять. Отже до нас завітав сам містер Кіплінг. Містере Кіплінг, будь ласка, проходите шановний.

Кіплінг - Дякую, що запросили. Мені приємно, що мене ще пам'ятають. Адже я пішов з життя 84 роки назад.

Паралельно з прес-конференцією демонструється презентація біографії

1 КАДР. Портрет та роки життя.

Журналіст 1.- Скажіть, який період вашого життя був найприємнішим?

Кіплінг- Звичайно, дитинство. Я народився в Індії, куди мої батьки-англійці поїхали, щоб зробити кар'єру. Я жив у чудовому будинку з розкішним садом, а слуги-індуси піклувалися про мене. Але коли мені виповнилося 12 років батьки перевезли мене до Англії, і моє щасливе дитинство закінчилось.

КАДР2. Щось про дитинство, можливо, фотографію з сестрою.

Журналіст 3- Яке досягнення в житті ви вважаєте найбільшим успіхом?

Кіплінг - У 1907 р. мене удостоїли Нобелівської премії за мої літературні твори.

КАДР 4 Вручення Нобелівської премії Кіплінгу

Журналіст 4- На вашу думку, який ваш твір найбільше подобається читачам?

Кіплінг - Найпалкіші мої прихильники - діти, вони полюбили мого Мауглі.

КАДР 5. Ілюстрації до «Мауглі»

Журналіст 5. Напевне все своє життя ви присвятили літературі?

Кіплінг- Ні, своє життя я присвятив своїй батьківщині – Британській імперії. Імперії, яка підкорила пів світу.

КАДР 6 Щось про могутність імперії, можливо, карта Британії та її колоній.

Журналіст 6. – Тобто ви були прихильником імперіалістичної загарбницької політики Британської імперії?

Кіплінг- Я вас не розумію. Вважаю, що слово «загарбницька» тут недоречне. Британія несла цивілізацію і розвиток диким народам

КАДР7. =КАДР1 Учитель : Дякуємо, пане Кіплінг. Прес-конференція закінчена. Діти, які факти біографії ви запам'ятали?

(Діти перераховують факти біографії)

Ми зіткнулися з новими словами.: імперіалістичні погляди, імперіалізм. Це нові для вас слова. Дістаньте гаджети та подивіться у вікіпедії значення слова «імперіалізм»

З'являється слайд з тлумаченням слова

Імперіалізм (від [лат.](#) *imperare* — правити) — державна [політика](#), практика і [пропаганда](#) розширення і панування держави, звичайно шляхом прямого захоплення території . Імперіалізм як державна політика завжди передбачає використання прямої військової сили.

Учитель - Отже запам'ятаємо, що у Кіплінга були імперіалістичні погляди. Це важливо, тепер простежимо, як імперіалістичні погляди Кіплінга відбилися на ідеї твору.

Давайте згадаємо сюжет балади. Ви бачите на дошці багато різних картинок. Це не ілюстрації. Але я хочу, щоб ви застосували свою фантазію та підібрали асоціативний ряд. Отже де в творі експозиція і яка картинка у вас асоціюється з нею?

Зав'язка?

-розвиток дії (погоня та діалог Полковничого сина та Камалю)

Кульмінація? (подарував сина, клятва)

Розв'язка?

Щоб краще зрозуміти ідею твору, давайте відповімо на питання. - Чому Камаль не вбив англійця?

(Він не міг вбити безпорадну людину, а потім був вражений сміливістю англійця)

Чому англієць назвав себе другом Камалю? (Тому що був вражений шляхетністю індуса)

Учитель - Як змінюються після цієї пригоди Полковничий син та Камаль?

(вони вперше зрозуміли, що серед ворогів є достойні шляхетні люди. Вони стали морально кращими, адже на хвилину стали людянішими).

Учитель - Давайте простежимо, як у творі відбувається динаміка образів. Я хочу вам нагадати притчу про вовків і спитати вас , що спільного між цією притчею та твором? (Камаль та англієць подавили свою ненависть, злість, презирство, ворожнечу, жагу помсти. І дали вихід своїм кращим якостям: шляхетності, доброзичливості, повазі, справедливості, хоробрості)

Як це відображено в нашому епіграфі? (читають 2 останніх рядка)

Учитель - Отже чудова думка автора про те, що світ можна змінити на краще, якщо кожен буде приборкувати свого власного чорного вовка. Скажіть всім сподобався цей твір, чи у когось є власна думка?

Учень - Я не зрозумів , як Камаль зміг подарувати свого сина, щоб той служив Полковничому сину.

Учитель - Які будуть думки з приводу того, що спонукало Камалю віддати сина?

(хотів довести, що повністю довіряє після того, як пс подарував пістолет, думав, що синові там буде краще)

Учитель - Отже, є така думка, що Камаль піклувався про сина, тому і віддав для кращої долі. Давайте спробуємо дописати цей твір та подивимось, як складеться подальше життя сина Камалю та самого Камалю. Виконуємо творчу роботу в групах, придумайте 2-3 речення. Зверніть увагу, які настанови дає батько сину – прочитати уривок (зруйнувати власний дім)

Групи читають свої роботи (в бою або Камаль вбиває сина або навпаки і таке інше).

Вчитель - Чому всі фінали такі сумні? Чому тут неможливо придумати щасливий кінець?

(тому що Камаль зробив сина зрадником свого народу. Тепер усі, кого він любив, стали йому ворогами, яких він мусив знищувати, навіть спалити батьківський дім. Жодна людина не стане від цього щасливою)

Згадайте, в якому ще творі ми читали про таку саму ситуацію, коли зійшлися син-батько- ворог?

(Стівенсон «Вересовий напій»)

Учитель - Згадаймо зміст, але не в тому перекладі, який ми вивчали, а в перекладі російського поета Маршака, щоб ви почули ще один варіант.

Учень читає напам'ять «Вересковый мёд»

Учитель - Давайте порівнюємо ці 2 твори: 1 група пише спільні риси (зустрілися ворог, батько і син; ворог могутніший; ворог погоджується на пропозицію батька), 2 група визначає різницю (різні прохання від ворога, смерть та життя синів, батько загинув зразу, у Стівенсона вороги ввіймали батька і сина, а у Кіплінга батько сам позвав сина та віддав ворогам, Камаль зразу не загинув, але думає, що загине пізніше, адже розуміє, що вороги сильніші). 3 група робить висновок, чим відрізняються ідеї цих творів: в баладі Стівенсона батько хоче бачити свого сина скоріше мертвим, ніж зрадником свого народу. А у Кіплінга батько сам робить свого сина зрадником, тому що вважає, що нічого поганого в тому нема.

Учитель - Хто мені пояснить, яка ідея Стівенсона чи Кіплінга вам більш зрозуміла та викликає повагу. (висновок про патріотизм)

Як ви гадаєте, чи міг би Кіплінг написати твір, помінявши місцями героїв, тобто англієць зраджує свою країну і переходить на сторону ворога?

(ні, тому що така поведінка не гідна англійця)

Учитель - Чому тоді Кіплінг вважає, що для індуса такий вчинок благородний і прекрасний?

(тому що він вважав, що індуси мали розуміти, що англійці праві в цій війні, що вони кращі, що індуси повинні служити англійцям).

Учит. А чому саме така думка простежується у творі?

(тому що у К були імперіалістичні погляди)

Вчитель - Так виявляються імперіалістичні погляди автора в цьому вірші. Автор вважає, що англійці праві, що підкорили Індію, праві, що використовували природні ресурси Індії, праві, що знищували індусів, які боролися за незалежність своєї країни.

Учитель -Так що виходить - не може бути примирення між Сходом і Заходом?

(може, якщо не підкорювати, завойовувати, грабувати, а співпрацювати, дружити, обмінюватися винаходами та досягненнями)

Учитель - Чому ми прийшли до інших висновків ніж Кіплінг?

(тому що Кіплінг мав імперіалістичні погляди, а ми – ні)

Учитель - Отже підбиваємо підсумок уроку:

1. Доведіть, що «Балада про Схід і Захід» - це балада.
2. Які антитези використовуються у творі?
3. Як простежується динаміка образів Камаля та Полковничого сина?

А тепер простежимо, чи ми досягли своєї мети, яку поставили на початку уроку? (читають мету)

Останні питання: Які моральні висновки можна було зробити особисто для себе на уроці?

Діти роблять висновки про зраду та патріотизм, про почуття власної гідності, про толерантність до людей, які від нас відрізняються; про мир та співпрацю, про вміння контролювати свої погані риси характеру.

Настав час з'ясувати, чи був для вас корисним цей урок. Пропоную заповнити таблички самооцінки:

Я знаю, що таке:	Кількість балів	Я запам'ятав	Кількість балів	Я можу	Кількість балів
балада	1	Біографію Кіплінга	2	Знаходить в тексті антитезу	1

антитеза	1	Зміст «Балади про Схід та Захід»	2	Порівняти балади Кіплінга та Стівенсона	1
Динаміка образу	1	Що таке <u>імперіалізм, імперіалістичний</u>	2	Пояснити, в чому полягає динаміка образів героїв «Балади про Схід і Захід»	

Д.3. Прочитати біографію Кіплінга у підручнику, знайти факти, про які ми не згадали, виразно читати вірш «Якщо...»